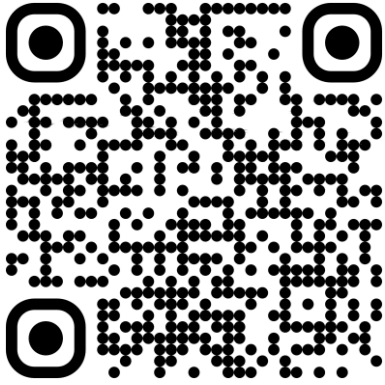

Felaket Sonrası Varoluşun İzleri: Ayhan Geçgin'in *Dünyalararasında* Romanına Bir Bakış

Traces of Post-Catastrophic Existence: An Overview of Ayhan Geçgin's Novel *Dünyalararasında*

Ercan GÜROVA ¹

ÖZ

Bu kitap incelemesi, Ayhan Geçgin'in *Dünyalararasında* (2024) adlı romanını, kıyamet sonrası anlatı türü bağlamında ele almayı amaçlamaktadır. İnceleme, öncelikle kıyamet ve kıyamet sonrası anlatıların Batı edebiyatındaki tarihsel ve kuramsal arka planını özetlemekte; bu anlatıların dinsel kökenlerinden seküler ve postmodern yorumlarına uzanan dönüşümünü tartışmaktadır. Marina Benjamin, Jean Baudrillard ve Jacques Derrida gibi düşünürlerin yaklaşımları doğrultusunda, çağdaş kıyamet anlatılarının çoğunlukla kurtuluş ve yeniden doğuş fikrinden yoksun, süreğen bir çöküş hâlini yansıttığı vurgulanmaktadır. Bu kuramsal çerçeve içerisinde, çağdaş Türk edebiyatında sınırlı ancak giderek görünürlük kazanan kıyamet sonrası anlatılara değinilmekte; Murat Gülsoy'un *Kıyamet Sonrası Olağan Bir Gün* adlı romanı ile Ayhan Geçgin'in *Dünyalararasında* adlı eseri bu bağlamda değerlendirilmektedir. İncelemenin odağını oluşturan *Dünyalararasında*, felaketi dışsal bir olaydan ziyade, içselleştirilmiş ve süreklileşmiş bir varoluş durumu olarak ele alır. Rayber adlı anlatıcının parçalanmış dili ve benlik çözülmesi üzerinden ilerleyen roman, umut, kurtuluş ve yeni bir başlangıç fikrini askıya alan postmodern bir kıyamet estetiği sunar. Bu yönüyle eser, çağdaş Türk edebiyatında kıyamet sonrası anlatıların sınırlarını genişleten özgün bir metin olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş Türk edebiyatı, kıyamet sonrası anlatı, postmodern kıyamet, Ayhan Geçgin, *Dünyalararasında*.

ABSTRACT

This book review examines Ayhan Geçgin's novel *Dünyalararasında* (2024) within the framework of post-apocalyptic narrative. The review first outlines the historical and theoretical background of apocalyptic and post-apocalyptic narratives in Western literature, discussing their transformation from religious origins to secular and postmodern interpretations. Drawing on the approaches of thinkers such as Marina Benjamin, Jean Baudrillard, and Jacques Derrida, it emphasizes that contemporary apocalyptic narratives often reflect a condition of continuous collapse, largely devoid of ideas of redemption or rebirth. Within this theoretical framework, the review addresses post-apocalyptic narratives in contemporary Turkish literature, which remain limited in number but have become increasingly visible in recent years, and evaluates Murat Gülsoy's *Kıyamet Sonrası Olağan Bir Gün* alongside Ayhan Geçgin's *Dünyalararasında*. The latter,

¹ Sorumlu yazar/Corresponding author:
Ercan GÜROVA (Doç. Dr.), Ankara
Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksek Okulu,
Ankara/Türkiye.
E-posta: ercangurova@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-5446-9013

Başvuru/Submitted: 24 Şubat 2026
Kabul/Accepted: 17 Nisan 2026

Atıf/Citation: Gürova, E. (2026). Felaket Sonrası Varoluşun İzleri: Ayhan Geçgin'in *Dünyalararasında* Romanına Bir Bakış. *BELGÜ Dil ve Edebiyat Dergisi*, 4, 64-68.
DOI: 10.59577/belgudilveedebiyat.1896930

which constitutes the main focus of the review, conceptualizes catastrophe not as an external event but as an internalized and ongoing condition of existence. Advancing through the fragmented language and disintegrating subjectivity of the narrator Rayber, the novel offers a postmodern apocalyptic aesthetic that suspends notions of hope, salvation, and new beginnings. In this respect, *Dünyalararasında* is assessed as an original work that expands the boundaries of post-apocalyptic narratives in contemporary Turkish literature.

Keywords: Contemporary Turkish literature, post-apocalyptic narrative, postmodern apocalypse, Ayhan Geçgin, *Dünyalararasında*.

2024 yılı Çağdaş Türk Edebiyatının önde gelen iki isminin pek alışık olmadığımız bir türde – kıyamet sonrası anlatı – yapıtlarını yayınladığı bir yıl olmuştur. Bunlardan ilki Murat Gülsoy’un kaleminden çıkan *Kıyamet Sonrası Olağan Bir Gün*, diğeri de bu yazıda ele alınacak olan Ayhan Geçgin imzalı *Dünyalararasında* başlığını taşımaktadır.

Geçgin’in yapıtına geçmeden önce, kıyamet sonrası anlatı türünün genel çerçevesini, Batı edebiyatındaki başlıca örneklerini ve bu türün çağdaş Türk edebiyatındaki görünürlüğünü kısaca ele almak yerinde olacaktır. Kıyamet sonrası anlatıları değerlendirebilmek için öncelikle Batı literatüründe *apocalyptic narrative* ya da *apocalyptic fiction* olarak adlandırılan kıyamet/felaket anlatılarına değinmek gerekmektedir. Dünyadaki yaşamın topyekûn sona erişini imleyen büyük ölçekli felaketleri tanımlamak için kullanılan *apocalypse* (kıyamet) kavramı köken itibarıyla dinseldir ve Zerdüştlük inancına kadar geri götürülebilmektedir (Gürova, 2024, s. 13). Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam gibi tek tanrılı dinlerde merkezî bir yer tutan kıyamet düşüncesinin, günümüzde – özellikle Batı bağlamında – giderek daha seküler bir içerik kazandığını söylemek mümkündür. Nitekim Marina Benjamin, *Dünyanın Sonunda Yaşamak (Living at the End of the World)* adlı çalışmasında, dünyanın sonu fikrinin artık inançsal ya da fiziksel bir mesele olmaktan ziyade ahlaki bir sorunsala dönüştüğünü ileri sürmektedir (1999, s. xviii).

“Son” kavramına yüklenen bu yeni anlamlandırma biçiminin somut örneklerinden biri, “çöküş, gerileme, yıkılış ve bozuluş” gibi anlamlar taşıyan ve on dokuzuncu yüzyılın sonunu nitelemek için kullanılan *fin de siècle* ifadesidir. Buna ek olarak, yirminci yüzyılın ilk yarısında yaşanan iki dünya savaşının yol açtığı kitlesel yıkım ve ölümler, birçok birey için çaresizlik ve korku duygularıyla özdeş hâle gelmiştir. Bu ruh hâlini dile getiren yazarlardan biri olan İngiliz romancı D. H. Lawrence, Birinci Dünya Savaşı’nın başlamasından yalnızca bir yıl sonra, 1915’te kaleme aldığı bir mektubunda şu ifadeleri kullanır: “Ülkem için çok üzülüyorum, medeniyetimiz için üzülüyorum, 2000 yıllık bir medeniyet şimdi çöküyor. Maziden bize kalan bu kadar güzellik ve duygu yok olup gidiyor ve yerine yenisi gelmiyor... Tanrım, ruhum parçalanıyor” (akt. Benjamin, 1999, s. 7). Lawrence’ın 1930 yılında, ölüm döşeğindeyken kaleme aldığı *Kıyamet (Apocalypse)* adlı eserinde de Batı uygarlığına yönelik sert bir eleştiri geliştirdiği görülür.

Sekülerleşen kıyamet anlayışının ayırt edici özelliklerinden biri, felaketin insan yapımı olarak kavramsallaştırılmasıdır. İlahi ya da metafizik bir müdahalenin yerini, insanın ve insan topluluklarının sorumluluğunda gelişen yıkımlar almıştır. Nükleer savaşlar, soykırımlar ve çevresel felaketler bu bağlamda sıklıkla anılan örneklerdir. Seküler kıyamet anlayışını geleneksel “son” düşüncesinden ayıran bir diğer önemli unsur ise bu anlayışın çoğu zaman “yeniden doğuş” ya da “yeni bir başlangıç” fikrine kapalı oluşudur (Jay, 1993, s. 87). Ayrıca dinsel kıyamet anlatılarında sıklıkla karşılaşılan kurtarıcı, Mesih ya da mehdi gibi figürlerin yerini sıradan bireyler almıştır. Bu yaklaşımın uç bir örneğini postmodern kıyamet anlayışı oluşturur. Bu noktada mevcut düzeni dönüştürmeye yönelik herhangi bir tasavvurun ya da yenilenmeye dair bir beklentinin varlığından söz etmek güçleşir. Aksine, mutlak bir kayıtsızlık hâli hâkimdir; dünyanın sonuna ilişkin düşünceler estetik bir umursamazlıkla karşılanır. Baudrillard gibi düşünürlere göre simülasyon çağı ve hipergerçeklik, kıyamet fikrini fiilen geçersiz kılmıştır; zira “her şey zaten ölmüş ve Kıyamet Günü beklenmeden diriltilerek yaşama döndürülmüştür” (2010, s. 20-21). Dolayısıyla, bir kıyamet beklentisi içinde olmak artık mümkün değildir; çünkü kıyamet çoktan gerçekleşmiştir. Bu postmodern kıyamet anlayışının kurtarıcı ya da arındırıcı bir umut (*redemptive hope*) içermediği görüşü, Jacques Derrida’nın “Of an Apocalyptic Tone Recently Adopted in Philosophy” (Felsefe’de Son Zamanlarda Benimsenen Apokaliptik Ton Üzerine) başlıklı denemesinde de karşılık bulur. Derrida’ya göre son yaklaşmaktadır; ancak kıyamet uzun erimlidir ve bu

nedenle önümüzde “kıyametsiz bir kıyamet” durmaktadır (1982, s. 93). Bu durum, mesajı, göndereni, alıcısı ve varış noktası olmayan; dolayısıyla bir mahşer fikrini de içermeyen bir süreçtir.

Kıyamet sonrası anlatılar büyük ölçekli bir yıkımın ardından yaşananları konu edinen metinlerdir. Bu tür eserlerde yıkım ve çöküş hâli merkezî bir konumda yer alır; genellikle hayatta kalmış küçük insan toplulukları ya da çok sınırlı sayıda birey anlatının odağını oluşturur. Geriye kalanların hem hayatta kalma mücadeleleri hem de kendi aralarındaki rekabetleri betimlenir. Bu bağlamda, mevcut koşullar altında yeni bir toplumsal düzenin kurulup kurulamayacağı temel sorunsallardan biridir. Çoğu anlatıda uygarlığın başlangıç aşamalarına doğru bir geri dönüş söz konusu olur ve bu süreçte ahlaki ikilemler önemli bir yer tutar.

Kıyamet sonrası anlatılar, genellikle nükleer savaş, çevresel felaket, salgın hastalık ya da teknolojik çöküş gibi büyük ölçekli yıkımların ardından şekillenen dünyaları konu edinir ve bu dünyalarda hayatta kalan bireylerin hem fiziksel varoluş mücadelesini hem de etik, toplumsal ve psikolojik dönüşümlerini merkezine alır. Batı edebiyatında türün erken ve kurucu örnekleri arasında Mary Shelley’nin *The Last Man* (1826) adlı romanı öne çıkarken, yirminci yüzyılda George R. Stewart’ın *Earth Abides* (1949) ve Nevil Shute’un *On the Beach* (1957) gibi yapıtları, felaket sonrası insanlığın kırılganlığını farklı perspektiflerden ele almıştır. Soğuk Savaş dönemiyle birlikte nükleer yok oluş korkusunun yoğunlaşması, Walter M. Miller Jr.’ın *A Canticle for Leibowitz* (1959) gibi metinlerde dinsel, kültürel ve tarihsel süreklilik meselelerini gündeme taşımıştır. Daha yakın dönemde ise Cormac McCarthy’nin *The Road* (2006) adlı romanı, kıyamet sonrası anlatının umut, etik sorumluluk ve insanlık hâllerini son derece minimalist ve karanlık bir estetikle yeniden düşünmesine olanak tanımış; böylece türün yalnızca felaket senaryoları üretmekle sınırlı olmayan, derin felsefi ve varoluşsal sorgulamalara açık bir anlatı alanı olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

Çağdaş Türk edebiyatında kıyamet sonrası anlatılar, Batı edebiyatına kıyasla sınırlı sayıda olmakla birlikte, özellikle son yıllarda giderek daha görünür hâle gelmeye başlamıştır. Bu alanda öne çıkan metinler, çoğunlukla açık bir felaket sahnesinden ziyade, çöküş, sonrasızlık ve süregelen yıkım duygusunu merkeze alan dolaylı ve alegorik anlatılar olarak karşımıza çıkar. Murat Gülsoy’un *Kıyamet Sonrası Olağan Bir Gün* adlı romanı, gündelik hayatın sıradanlığı içinde kıyamet fikrini düşünmeye açarken; Ayhan Geçgin’in *Dünyalararasında* adlı yapıtı, felaketi içselleştirilmiş ve süreklileşmiş bir varoluş hâli olarak ele almasıyla bu anlatı geleneğine özgün bir katkı sunar. Bu metinler, çağdaş Türk edebiyatında kıyamet sonrası anlatıların henüz kanonlaşmamış, ancak tematik ve estetik açıdan giderek derinleşen bir damar oluşturduğunu göstermektedir.

Bu bağlamda, çağdaş Türk edebiyatında sayıca sınırlı olmakla birlikte giderek belirginleşen kıyamet sonrası anlatı örneklerinden biri, Ayhan Geçgin’in *Dünyalararasında* adlı romanıdır. Yazarın ilk romanı *Kenarda*’dan (2003) itibaren izlenebilen felaket motifi, bu eserde en yoğun biçimiyle karşımıza çıkar. Roman, gece soğukunda bir kaya kovuğuna sığınmış Rayber adlı anlatıcının bakış açısından felaket ve yıkımı tasvir eder. “Ne zamandır buradayım, niçin buradayım, bilmiyorum... Düşünüyorum, bu bir dünya mı, dünya hâlâ var mı? ... Bir canlı, yaşayan kaldı mı?” ifadeleriyle açılan metin, yaralı bir bilinçten aktarılan bu sorular aracılığıyla güçlü bir son ve yıkım duygusu inşa eder (Geçgin, 2024, s. 8). Fiziksel dünyanın parçalanmışlığına koşut olarak anlatıcının dili de dağılmış, parçalı ve sayıklamaya yakın bir biçim almıştır. Metin boyunca seslerin iç içe geçmesi, dilsel parçalanma ile benlik çözülmesini görünür kılar; bu durum, dış dünyanın bütünlüğünü ve sürekliliğini yitirmesiyle paralellik gösterir.

Anlatıcı, “Hayır, hiçbir şey aramıyorum...eskiden arıyorsam bile bu arayış çoktan geride kaldı” (Geçgin, 2024, s. 28) diyerek bir vazgeçişin ve ümit yoksunluğunun ruh halini yansıtır. Bu yoksunluk aynı zamanda bir benliğin/özneliğin yıkımının ve kaybının sonucudur: “Yoo diyorum, yıkılan kent değil, yıkılan benim, benim öz varlığım...” (Geçgin, 2024, s. 27). Böylece, Geçgin’in felaket anlatımının kendi içine gömülü olduğundan söz edilebilir. Metin boyunca kendini hissettiren çıkışsızlık duygusu artık dışarıya yer kalmamış bir kendi üzerine kapanma biçiminde de yorumlanabilir. Bu haliyle ortada ne bir kurtarıcı gözükmemekte ne de yeni bir başlangıç için gereken kurtuluş ümidi kendine yer bulabilmektedir. “Çok önce yıkıldı, yeniden yıkılıyor, hep yeniden yıkılarak o her başlangıçtan önce başlayan yıkımını tamamlıyor” sözleri ise bir felaketler döngüsüne işaret etmektedir (Geçgin, 2024, s. 27). Sonsuz bir felakete tanıklığa dönüşen satırlar roman genelinde bir tür sis atmosferi oluşturmuştur: “Oturduğum kovuktan dünyanın yokluğunun yoğun, koyu, kalın, neredeyse katılaşmış bir sis, bu sisten

yapılmış bir duvar gibi önümde yükseldiğini, dikildiğini görüyorum” (Geçgin, 2024, s. 96). Bu sis altında bir dönüşüm isteğinin veya olanağının söz konusu olmadığı ortadadır. Selamete erme ve yeni bir düzen kurma ihtimalinin olmadığı derinleşmiş bir çıkışsızlık durumudur yaşanan. Bu yönüyle *Dünyalararasında*, postmodern kıyamet anlayışıyla güçlü bir yakınlık kurmakta ve çağdaş Türk edebiyatı içinde özgün, daha önce benzeriyle nadiren karşılaşılan bir konumda yer almaktadır.

Metnin bütününde çizilen bu karanlık tablo, *Dünyalararasında*’nın yalnızca bir kıyamet sonrası anlatı olarak değil, aynı zamanda çağdaş insanın varoluşsal tükenmişliğini, özne kaybını ve tarih-sonrası bir bilinç hâlini kayda geçiren özgün bir edebî deneyim olarak okunmasını mümkün kılar. Geçgin, felaketi dışsal bir olaydan ziyade içkin ve süreklileşmiş bir durum olarak ele alarak, okuru kurtuluş vaadinden yoksun bir dünyanın içine yerleştirir. Bu yönüyle roman, umudun askıya alındığı, başlangıç fikrinin anlamsızlaştığı bir estetik ve etik evrende konumlanır. *Dünyalararasında*, çağdaş Türk edebiyatında kıyamet sonrası anlatıların sınırlarını genişleten, felaketi sessiz, yoğun ve içe çökmüş bir deneyim olarak yeniden düşünen önemli bir metin olarak değerlendirilmeyi hak etmektedir.

Kaynaklar

- Baudrillard, J. (2010). *Simularklar ve simülasyon*. Doğubatı.
- Benjamin, M. (1999). *Living at the end of the world*. Picador.
- Derrida, J. (1982). “Of an apocalyptic tone recently adopted in philosophy”. *Semeia* 23.
- Geçgin, A. (2024). *Dünyalararasında*. Metis.
- Gürova, E. (2024). *Apokalips: kıyamet anlatıları, edebiyat ve sinema*. Kriter.
- Jay, M. (1993). *Force fields*. Routledge.

Yayın Tarihi	30.06.2026
Hakem Sayısı	Ön İnceleme: (Editör-Yayın Kurulu Üyesi) İçerik İncelemesi: İki Dış Hakem
Değerlendirme	Çift Körleme
Benzerlik Taraması	%1
Yazar Katkısı	Sorumlu Yazar %100
Yapay Zekâ Kullanımı	Bu çalışmanın hazırlanmasında yapay zekâ araçlarından yararlanılmamıştır.
Etik Kurul Onayı	Etik kurul onay belgesi gerektirmemektedir.
Çıkar Çatışması	Yayına dair çıkar çatışması durumu “Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansal Destek	Eğer varsa hibe bilgileri ve diğer mali destek kaynakları bu bölümde belirtilmelidir
Teşekkür	Teşekkür edilen bir kurum, kuruluş varsa burada belirtilmelidir
Atıf	Gürova, E. (2026). Felaket Sonrası Varoluşun İzleri: Ayhan Geçgin’in Dünyalararasında Romanına Bir Bakış. <i>BELGÜ Dil ve Edebiyat Dergisi</i> , 4, 64-68.
Publication Date	30.06.2026

Number of Reviewers	Preliminary Review: (Editor or Editorial Board Member) Content Review: Two External Reviewers
Evaluation	Double-Blind Review
Similarity Check	%1
Author Contributions	Responsible Author 100%
Use of Artificial Intelligence	This study was prepared without the use of artificial intelligence.
Ethics Committee Approval	Ethics committee approval is not required.
Conflict of Interest	A statement regarding any conflict of interest should be provided as: “Conflict of interest declared / not declared.”
Financial Support	If applicable, grant information and other sources of financial support should be stated in this section.
Acknowledgment	Institutions or organizations acknowledged should be mentioned here.
Citation	Gürova. E. (2026). Felaket Sonrası Varoluşun İzleri: Ayhan Geçgin’in Dünyalararasında Romanına Bir Bakış. <i>BELGÜ Dil ve Edebiyat Dergisi</i> , 4, 64-68.